

Blogi: Kryptosijoitushuijaukset lisääntyneet – uhrilla vain vähän apukeinoja

27.11.2024

Kirjoittaja

Kirjoittaja Tytti Tanninen työskentelee Finanssivalvonnassa kryptosijoitukseen erikoistuneena vanhempana valvojana.

Kryptosijoitushuijaukset lisääntyneet – uhrilla vain vähän apukeinoja

Osallistuin lokakuun lopussa FINE-seminaariin, jonka teema oli oikeusvarmuus finanssialalla. Vakuutus- ja rahoitusneuvonta FINE toimii vaihtoehtoisena riidanratkaisuelimenä muun muassa pankki- ja vakuutusasioissa sekä arvopaerimarkkinapuolen sijoitusasioissa. Lisäksi kuluttajariitalautakunta käsittelee finanssialaan liittyviä kuluttajariitoja.

FINEn saapuu vuosittain kasvava määrä yhteydenottoja, jotka liittyvät monenlaisiin huijauksiin. Finanssiala ry (FA) on tänä syksynä taas raportoinut jyrkästä kasvusta huijauksien määrässä¹. Finanssialan asiaa koskevassa tiedotteessa on lisäksi arvioitu, että pankkien tietoon tulevissa huijauksissa on kyse ehkäpä vain jäävuoren huipusta. Esimerkiksi kryptovaroihin liittyvät huijaukset toteutetaan usein muita kanavia kuin pankkeja käyttäen. Finanssivalvonta on myös alkuvuodesta julkaissut teema-arvion maksamiseen liittyvistä petoksista, joka sekin kertoo karua kieltä huijauksien lisääntyvästä määrästä².

Seminaari sai minut pohtimaan oikeusturvaa ja -varmuutta kryptovara-alalla. Finanssivalvonnan rekisteröimän virtuaalivaluutan tarjoajan asiakkaalla ei ole käytössään FINEn palveluita, koska nämä yritykset eivät ole FINEn jäseniä. Toimiluvan saaneista kryptovarapalvelun tarjoajista ei myöskään automaattisesti tule FINEn jäseniä. Tällä hetkellä Suomessa ei ole vielä toimiluvan saaneita kryptovarapalvelun tarjoajia.

Kryptohuijauksien uhreille apu lähes olematonta nykyisistä laeista

Finanssivalvonnalla ei ole toimivaltaa ratkaista riitoja. Kuluttajariitalautakunta käsittelee ainoastaan kuluttajariitoja. Käytännössä virtuaalivaluutan tarjoajan tai kryptovarapalvelun tarjoajan asiakas voi usein olla tilanteessa, jossa ainoa mahdollinen oikeussuojakeino löytyy käräjäoikeudesta. Valitettavasti tuomioistuinosessissa on usein pelko kovista kustannuksista sekä pitkästä oikeudenkäyntimenettelystä. Asiakas kärsii kryptovarahuuijauksissa usein jo tuhansien tai jopa kymmenien tuhansien eurojen menetyksen, joten kynnys epävarmaan oikeusprosessiin lähtemisessä on ymmärrettävästi korkea.

Maksupalvelulaissa³ säädetään maksupalvelun käyttäjän rahamääräisestä vastuunrajauksesta tilanteissa, joissa käyttäjä ei ole toiminut tahallisesti tai törkeän huolimattomasti. Vaikka FINE-seminaarissa puitiin törkeän huolimattomuuden tulkinnanvaraisuudesta aiheutuvaa tuskaa, niin on hyvä huomata, että virtuaalivaluutan tarjoajan tai kryptovarapalvelun tarjoajan asiakkaalla ei ole vastaavaa suojaa lainkaan. Kryptovarapalvelun tarjoajia koskevassa laissa säädetään⁴ kryptovarapalvelun tarjoajan vahingonkorvausvelvollisuudesta, kun asiakas kärsii vahinkoa siitä, että kryptovarapalvelun tarjoaja rikkoo EU:n kryptovaramarkkina-asetukseen (MiCA-asetus) perustuvia velvoitteita. Kyse on aivan erilaisesta säännöksestä kuin maksupalvelulaissa, jossa palveluntarjoajan korvausvelvollisuuden syntyminen ei riipu palveluntarjoajan toiminnasta.

¹ Finanssiala ry:n uutinen 17.9.2024: Huijaukset kovassa kasvussa – pankit onnistuivat pysäyttämään yli 18 miljoonaa euroa huijattua rahaa.

² Finanssivalvonnan lehdistötiedote 19.3.2024: Maksamiseen liittyvät petokset ja huijaukset kasvava ilmiö – Finanssivalvonnan selvityksen mukaan pankkiasioinnin turvallisuutta mahdollisuus parantaa.

³ Maksupalvelulain 62 §:n 2 momentti.

⁴ Laki kryptovarapalvelun tarjoajista ja kryptovaramarkkinoista 30 §.

Huijaukset monimutkaistuneet

Huijaukset ovat ylivoimaisesti yleisin syy Finanssivalvontaan saapuvissa virtuaalivaluuttoihin ja kryptovaroihin liittyvissä yhteydenotoissa. Huijauksen uhri on voinut päätyä verkossa huijaussivustolle omien hakujensa tai sosiaalisen median valemainosten tuloksena. Kenties joku sosiaalisen median vaikuttaja on myös voinut suositella tahallaan tai tiedostamattaan jotakin huijaria. Usein huijari on kuitenkin suoraan yhteydessä uhriinsa esimerkiksi soittamalla, sähköpostitse tai sosiaalisessa mediassa. Whatsappin käyttö huijauksissa vaikuttaa kasvattaneen suosiotaan.

Huijaukset perustuvat usein myös manipulaatioon siten, että uhriin saattaa olla yhteyksissä monia eri tahoja, joista osa voi myös esittää kykenevänsä auttamaan uhria saamaan sijoituksensa takaisin – mojavaa korvausta vastaan toki. Yhdessä erityisesti tänä vuonna kryptovarauhuijauksissa esiintyneessä ilmiössä käytetään surutta hyväksi sijoittajien tunnollisuutta. Nimittäin yhä useammassa huijauksessa uhrille väitetään, että uhrin on maksettava sijoitukseen liittyviä huomattavia veroja suoraan välittäjälle tai jollekin välittäjän yhteistyökumppanille.

On erittäin tärkeää ymmärtää, että kryptovarasijoituksiin liittyvästä verotuksesta vastaa Suomessa aina Verohallinto. Verohallinto ei ole ulkoistanut tätä tehtävää millekään muulle taholle. Todellisuudessa veronmaksupyyntöjen taustalla on todennäköisesti vapaasti käännettynä ”sianteurastushuijaukseksi” (eng. pig-butcherer scam) kutsuttava rikollinen toiminta.

Valppaus ja varovaisuus kannattavat

Kryptovaroihin sijoittavan henkilön on syytä olla liikkeellä erityisen varovaisena ja valppaana. Kaikki perinteiset ohjeet ja vinkit sijoitushuijausten välttämiseksi ovat voimassa myös kryptovarasijoittamisessa:

- Suhtaudu äärimmäisellä varovaisuudella yllättäviin yhteydenottoihin, olivat ne sitten Suomesta tai ulkomailta.
- Kiinnitä huomiota tarjoukseen: kuulostaako se liian hyvältä ollakseen totta?
- Onko yhteydenottajalla kova kiire? Onko päätös tehtävä niin nopeasti, ettet ehdi kunnolla edes sitä harkita?

On syytä kiinnittää huomiota myös siihen, minkälaisia tietoja palveluntarjoaja edellyttää ennen sijoitusta. Vaikuttaako siltä, että asiakkuuden aloittaminen on hieman turhankin helppoa, vaikka verrattuna pankkitilin tai arvosuustilin avaamiseen? Halutaanko sinun luovuttavan verkkopankkitunnuksesi, vaikka palveluntarjoaja on selvästi ulkomailla? Entä miten palvelu toimii? Luvataanko kaikki tehtävän puolestasi ja osasi on vain seurata tuottojen kasvua?

Huijauksien määrä ei valitettavasti näytä olevan vähenemässä. Kryptovaroihin sijoittaessa on oltava vielä erityisen valpas, koska huijatuksi tulemisen jälkeen keinot tilanteen korjaamiseksi ovat yleensä todella vähissä. Jos huomaat tulleesi huijatuksi, on tärkeää, että lopetat kaiken sijoitukseen liittyvän yhteydenpidon ja olet vastaamatta yhteydenottoihin. Ennen kaikkea on ehdottoman tärkeää, että lopetat kaikki maksut huijareille välittömästi. Menetettyjä varoja on todennäköisesti hyvin vaikeaa tai mahdotonta saada takaisin, joten ainakaan lisää rahaa ei kannata huijareille antaa.

Katso myös

- Finanssivalvonta: [Huijaukset](#)
- Rikosuhrapäivystys Riku: [Kryptovaluuttahuijaus](#)
- Poliisi: [Petosrikokset](#)